

Nastroje na rynku pracy w kwietniu

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku na rok 2023

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

SPIS TREŚCI

Sytuacja w zakładach pracy.....	1
Oceny	1
Przewidywania.....	3
Poczucie zagrożenia bezrobociem.....	6
Sytuacja na lokalnych rynkach pracy.....	8

W kwietniu¹ – jak co miesiąc – postawiliśmy Polakom pytania odnoszące się do sytuacji na rynku pracy. Osoby pracujące zarobkowo poprosiliśmy o ocenę aktualnej sytuacji w ich zakładach pracy, a także o prognozy dotyczące jej rozwoju w ciągu najbliższego roku. Zapytaliśmy też, czy obawiają się utraty obecnej pracy. Z kolei wszystkich pełnoletnich respondentów poprosiliśmy o ocenę sytuacji na ich lokalnych rynkach pracy.

SYTUACJA W ZAKŁADACH PRACY

Oceny

Ponad połowa (54%, bez zmian) pracujących zarobkowo oceniła, że obecnie sytuacja w ich miejscu pracy jest dobra, niemal co trzeci (32%, wzrost o 1 punkt procentowy) opisał ją jako ani dobrą, ani złą, a 11% stwierdziło, że jest ona zła (spadek o 2 punkty). Warto dodać, iż zarówno wśród ocen pozytywnych, jak i negatywnych dominowały te umiarkowane, a w mniejszości byli uważający, że obecna sytuacja w ich zakładach pracy jest bardzo dobra (9,5%) oraz ci, którzy odbierali ją jako bardzo złą (2,3%).

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (396) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej (CAWI), do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

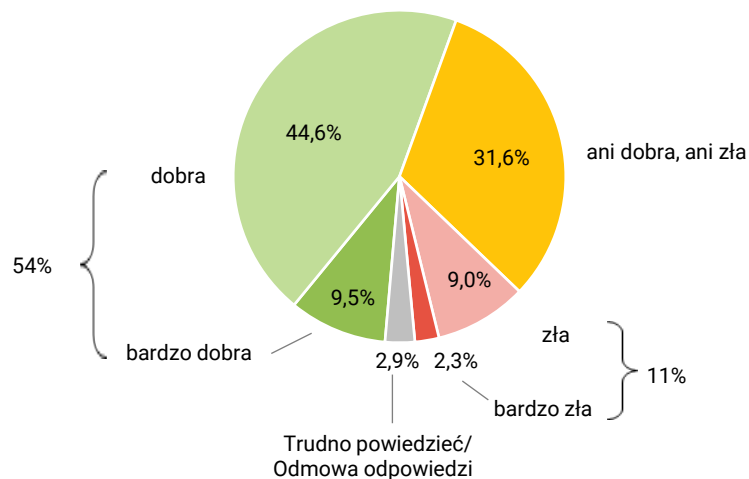
We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 11 do 20 kwietnia 2023 roku na próbie liczącej 1081 osób (w tym: 56,9% metodą CAPI, 24,0% – CATI i 19,1% – CAWI).

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcje wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

CBOS

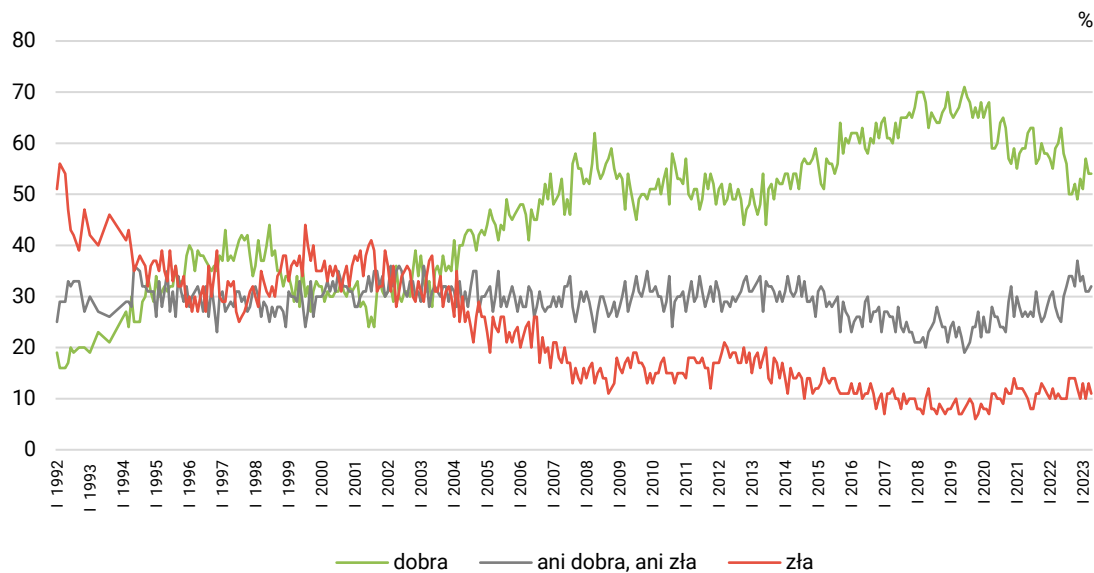
RYS. 1. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:

ODPOWIEDZI OSÓB PRACUJĄCYCH ZAROBKOWO ŁĄCZNIE Z ROLNIKAMI I OSOBAMI POMAGAJĄCYMI W PROWADZENIU GOSPODARSTWA ROLNEGO ORAZ PRACUJĄCYMI NA WŁASNY RACHUNEK POZA ROLNICTWEM, W TYM TAKŻE EMERYTÓW I RENCISTÓW PRACUJĄCYCH W NIEPEŁNYM WYMIARZE GODZIN (N=610)

CBOS

RYS. 2. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy?*
Czy jest ona:

* Odpowiedzi osób pracujących zarobkowo. Pominięto odpowiedzi „Trudno powiedzieć” i odmowy odpowiedzi

TABELA 1

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:	Wskazania respondentów pracujących zarobkowo* według terminów badań													
	2022										2023			
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV
	N*	614	578	615	595	609	595	637	583	591	568	588	564	553
	w procentach													
– dobra	59	60	63	58	56	50	50	52	49	53	51	57	54	54
– ani dobra, ani zła	28	26	25	30	32	34	34	32	37	33	34	31	31	32
– zła	10	11	10	10	10	14	14	14	12	10	13	10	13	11
Trudno powiedzieć/ Odmowa odpowiedzi	3	3	2	2	2	2	2	2	2	4	2	3	2	3

* Dotyczy osób pracujących zarobkowo, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin

W kwietniu sytuację w swoim miejscu pracy najgorzej postrzegali pracujący w prywatnych gospodarstwach rolnych – znacznie rzadziej niż pracujący w innych sektorach ocenili ją pozytywnie (30%), dużo częściej negatywnie (24%), a największa część z nich (43%) stwierdziła, że jest ona ani dobra, ani zła. Spoglądając na grupy społeczno-zawodowe, wyraźnie widać, że – podobnie jak miesiąc wcześniej² – najwięcej niezadowolonych z obecnej sytuacji w swoim miejscu pracy było wśród rolników indywidualnych i pomagających im członków rodzin (23%). W tej grupie odnotowaliśmy też zdecydowanie niższy niż przeciętny poziom zadowolenia (34%) – zob. tabelę aneksową 1.

Przewidywania

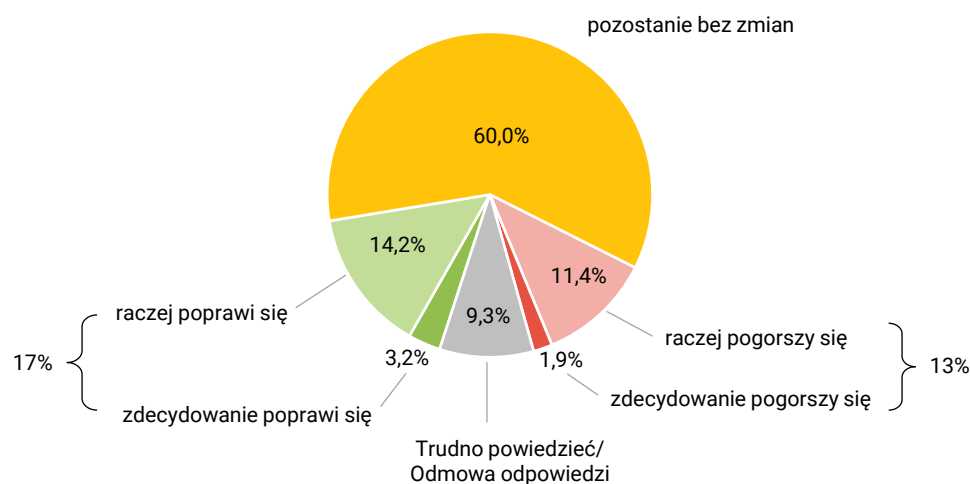
W kwietniu, tak jak miesiąc wcześniej, trzy piąte (60%) pracujących zarobkowo uważało, że w ciągu najbliższego roku sytuacja w ich zakładach pracy pozostanie bez zmian, a 13% spodziewało się jej pogorszenia. Na poprawę liczyło 17% pytanych (spadek o 1 punkt). Nie zmienił się odsetek unikających zajęcia stanowiska w tej kwestii (9%). Warto też dodać, iż – tak jak w poprzednich badaniach – nawet respondenci spodziewający się jakichś zmian sytuacji w zakładach pracy na ogół nie uważali, iż będą one znaczące (zdecydowanej poprawy spodziewało się zaledwie 3,2%, a zdecydowanego pogorszenia – 1,9%).

² Zob. komunikat CBOS „Nastroje na rynku pracy w marcu”, kwiecień 2023 (oprac. E. Umańska).

CBOS

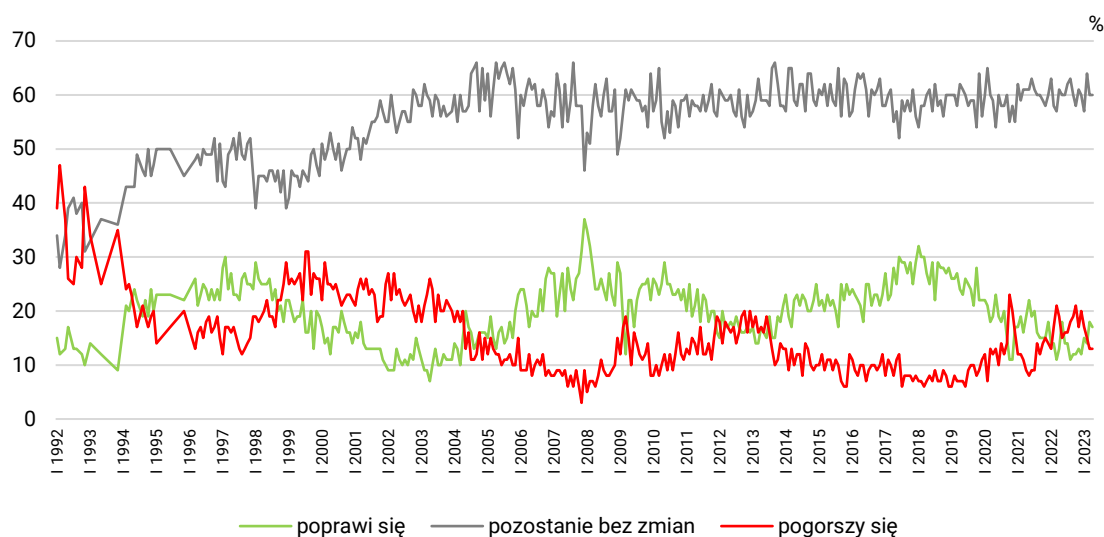
RYS. 3. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:

ODPOWIEDZI OSÓB PRACUJĄCYCH ZAROBKOWO ŁĄCZNIE Z ROLNIKAMI I OSOBAMI POMAGAJĄCYMI W PROWADZENIU GOSPODARSTWA ROLNEGO ORAZ PRACUJĄCYMI NA WŁASNY RACHUNEK POZA ROLNICTWEM, W TYM TAKŻE EMERYTÓW I RENCISTÓW PRACUJĄCYCH W NIEPEŁNYM WYMIARZE GODZIN (N=610)

CBOS

RYS. 4. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy*:

* Odpowiedzi respondentów pracujących zarobkowo. Pominięto odpowiedzi „Trudno powiedzieć” i odmowy odpowiedzi

TABELA 2

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:	Wskazania respondentów pracujących zarobkowo* według terminów badań													
	2022										2023			
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV
	N*	614	578	615	595	609	595	637	583	591	568	588	564	553
w procentach														
– poprawi się	11	13	18	14	14	11	12	12	13	12	15	14	18	17
– pozostanie bez zmian	57	61	60	60	62	63	60	58	61	60	57	64	60	60
– pogorszy się	21	19	15	16	16	18	19	21	17	20	17	15	13	13
Trudno powiedzieć/ Odmowa odpowiedzi	11	8	7	10	8	8	9	9	9	8	11	7	9	9

* Dotyczy osób pracujących zarobkowo, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin

Przewidywania dotyczące sytuacji w zakładach pracy respondentów w ciągu najbliższego roku są skorelowane z oceną stanu obecnego. W kwietniu niemal dwie trzecie badanych pozytywnie oceniających aktualną sytuację w zakładzie pracy oraz uważających ją za ani dobrą, ani złą (odpowiednio: 65% i 64%) prognozowało, że w ciągu następnych dwunastu miesięcy nie ulegnie ona zmianie. Ponadto osoby pozytywnie oceniające stan bieżący znacznie częściej niż pozostałe uważały, iż w ciągu najbliższego roku sytuacja w ich zakładzie pracy poprawi się (23%). Im gorsze oceny sytuacji aktualnej, tym częściej wyrażane były prognozy negatywne – o ile jedynie co dwudziesty (5%) pozytywnie oceniający obecną sytuację w zakładzie pracy uważał, że w ciągu najbliższego roku ulegnie ona pogorszeniu, to wśród twierdzących, że obecnie jest ona ani dobra, ani zła, odsetek negatywnych prognoz sięgał 15%, a wśród oceniających ją źle pogorszenia spodziewała się ponad połowa (53%).

TABELA 3

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy*:	Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:		
	dobra	ani dobra, ani zła	zła
	procentowanie w kolumnach		
– poprawi się	23	10	12
– pozostanie bez zmian	65	64	27
– pogorszy się	5	15	53
Trudno powiedzieć/Odmowa odpowiedzi	6	11	8

* Odpowiedzi osób pracujących zarobkowo, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin (N=610)

Mimo iż w kwietniu różnice prognoz wśród pracujących w różnych sektorach oraz reprezentujących różne grupy zawodowe nie były istotne statystycznie, to warto zauważyć, iż nieco gorzej niż pozostali przyszłość swoich miejsc pracy postrzegali pracujący w prywatnym rolnictwie, w tym właściciele indywidualnych gospodarstw rolnych i pomagający im członkowie rodzin (zob. tabelę anekсовą 2).

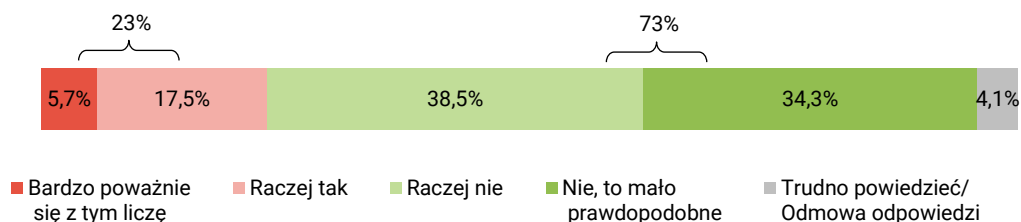
POCZUCIE ZAGROŻENIA BEZROBOCIEM

W kwietniu, tak jak w marcu, blisko trzy czwarte pracujących zarobkowo (73%) zadeklarowało mniejsze lub większe poczucie bezpieczeństwa zatrudnienia, natomiast nieznacznie (o 1 punkt procentowy, do 23%) wzrósł odsetek liczących się z możliwością utraty pracy.

CBOS

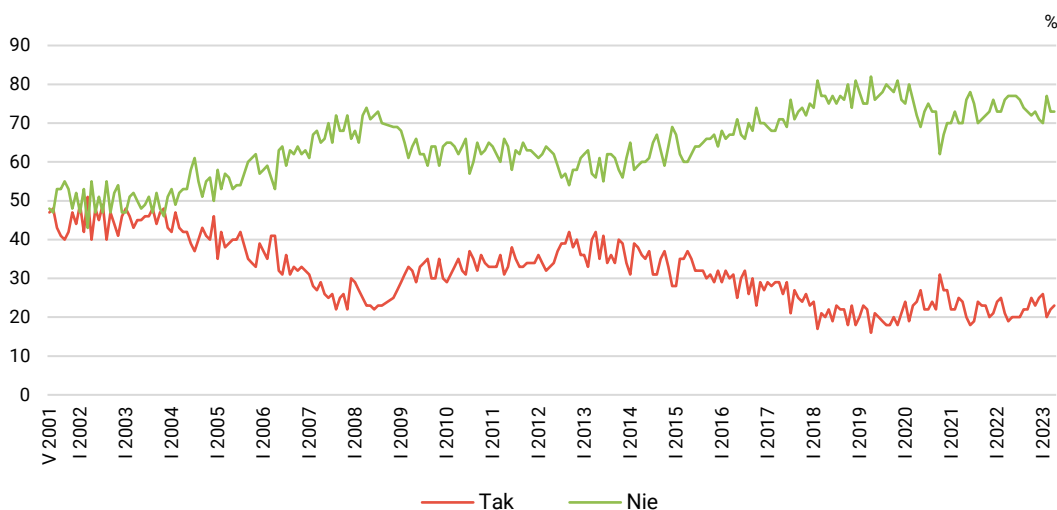
RYS. 5. Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?

ODPOWIEDZI OSÓB PRACUJĄCYCH ZAROBKOWO ŁĄCZNIE Z ROLNIKAMI I OSOBAMI POMAGAJĄCYMI W PROWADZENIU GOSPODARSTWA ROLNEGO ORAZ PRACUJĄCYMI NA WŁASNY RACHUNEK POZA ROLNICTWEM, W TYM TAKŻE EMERYTÓW I RENCISTÓW PRACUJĄCYCH W NIEPEŁNYM WYMIARZE GODZIN (N=610)

CBOS

RYS. 6 Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?*

Zsumowano odsetki odpowiedzi: „Bardzo poważnie się z tym liczę” i „Raczej tak” (Tak) oraz „Nie, to mało prawdopodobne” i „Raczej nie” (Nie). Pominięto odpowiedzi „Trudno powiedzieć” i odmowy odpowiedzi

* Odpowiedzi osób pracujących zarobkowo. Pominięto odpowiedzi „Trudno powiedzieć” i odmowy odpowiedzi

TABELA 4

Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?	Wskazania osób pracujących zarobkowo* według terminów badań													
	2022										2023			
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV
	N=614	N=578	N=615	N=595	N=609	N=595	N=637	N=583	N=591	N=568	N=588	N=564	N=553	N=610
	w procentach													
Bardzo poważnie się z tym liczę	4	5	4	3	4	5	6	5	6	6	7	5	6	6
Raczej tak	17	14	16	17	16	17	16	20	17	19	19	15	16	17
Raczej nie	40	45	40	44	41	38	43	39	41	37	38	44	41	39
Nie, to mało prawdopodobne	36	32	37	33	35	36	30	33	32	34	32	33	32	34
Trudno powiedzieć/ Odmowa odpowiedzi	4	4	3	4	4	4	5	3	4	4	4	3	4	4

* Dotyczy osób pracujących zarobkowo, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin

Utrzymuje się zależność między poczuciem bezpieczeństwa zatrudnienia a prognozami dotyczącymi rozwoju sytuacji w zakładach pracy w ciągu najbliższych dwunastu miesięcy. W kwietniu najczęściej badanych liczących się z możliwością utraty obecnej pracy było wśród przewidujących w ciągu najbliższego roku pogorszenie sytuacji w zakładzie pracy (17% z nich deklarowało, że bardzo poważnie bierze to pod uwagę, a 28% raczej dopuszczała taką możliwość), ale nawet w tej grupie w sumie połowa czuła się pod tym względem bardziej (15%) lub mniej (35%) bezpieczna. Najbezpieczniej czuli się natomiast prognozujący brak zmian w miejscu pracy – 37% z nich uważało utratę obecnej pracy za zdarzenie mało prawdopodobne, a kolejne 43% raczej nie brało tego pod uwagę.

TABELA 5

Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?*	Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:			
	poprawi się	pozostanie bez zmian	pogorszy się	Trudno powiedzieć/ Odmowa odpowiedzi
	procentowanie w kolumnach			
Bardzo poważnie się z tym liczę	7	3	17	6
Raczej tak	19	13	28	25
Raczej nie	34	43	35	23
Nie, to mało prawdopodobne	38	37	15	35
Trudno powiedzieć/ Odmowa odpowiedzi	2	4	5	11

* Odpowiedzi osób pracujących zarobkowo (N=610)

Mimo iż różnice w deklaracjach pracujących reprezentujących różne grupy zawodowe i sektory gospodarki nie były w kwietniu istotne statystycznie, to warto zauważyć, iż częściej niż inni przekonanie, że utrata obecnej pracy jest zdarzeniem mało prawdopodobnym wyrażali specjaliści z wyższym wykształceniem, kierownicy oraz pracujący na własny rachunek poza prywatnym rolnictwem (po 41%), a także pracownicy instytucji, urzędów lub zakładów całkowicie państwowych, samorządowych lub publicznych, w tym także jednoosobowych spółek Skarbu Państwa (39%).

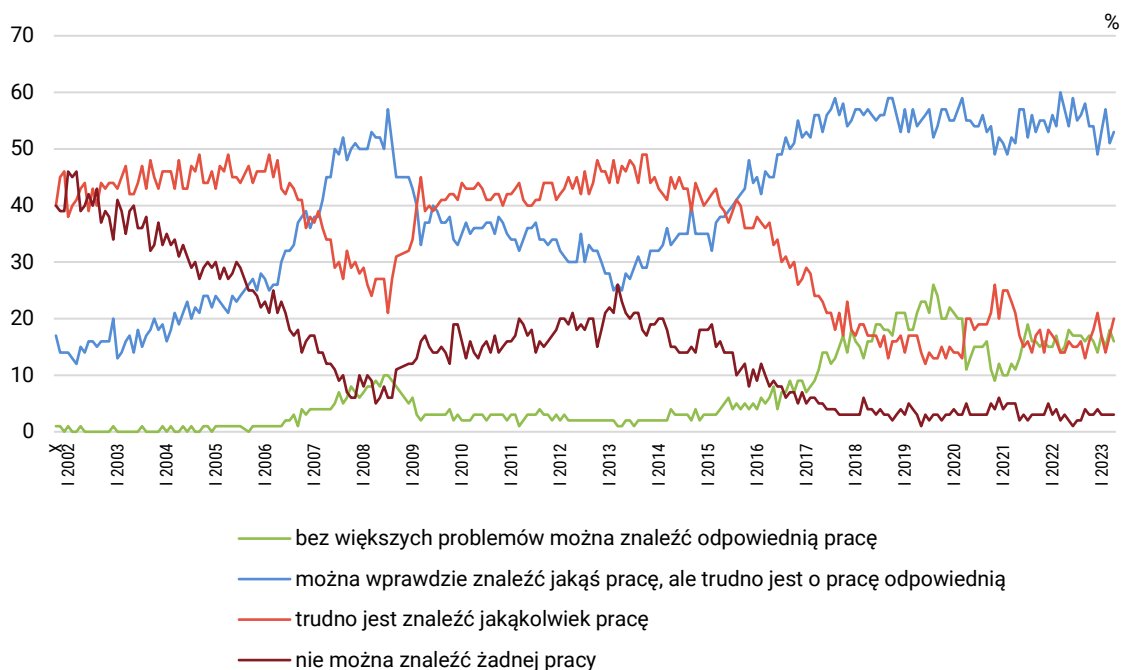
Natomiast bardzo poważnie taką możliwość częściej niż inni brali pod uwagę technicy i inni specjaliści średniego szczebla (11%) – zob. tabelę aneksową 3.

SYTUACJA NA LOKALNYCH RYNKACH PRACY

W kwietniu oceny sytuacji na lokalnych rynkach pracy po raz kolejny minimalnie się pogorszyły. W porównaniu z marcem o 3 punkty procentowe przybyło badanych wskazujących na trudności ze znalezieniem zatrudnienia w miejscu zamieszkania lub jego okolicy (23%). Ponadto, mimo iż generalnie odsetek twierdzących, że można tam znaleźć pracę nie zmienił się (69%), to nieznacznie ubyło przekonanych, że bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę (spadek o 2 punkty procentowe, do 16%), a przybyło uważających, że w ich okolicy można wprawdzie znaleźć jakąś pracę, ale trudno o tę odpowiednią (wzrost o 2 punkty, do 53%). Warto dodać, iż kwietniowe oceny sytuacji na lokalnych rynkach pracy były najgorsze z notowanych w bieżącym roku.

CBOS

RYS. 7. Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub okolicy? Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie*:

* Pominięto odpowiedzi „Trudno powiedzieć” i odmowy odpowiedzi

TABELA 6

Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub okolicy? Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie:	Wskazania respondentów według terminów badań													
	2022										2023			
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV
	w procentach													
– bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę	14	15	18	17	17	17	16	17	16	14	17	15	18	16
– można wprowadzić znaleźć jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią	60	57	54	59	55	56	58	54	54	49	53	57	51	53
– trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę	14	14	16	15	15	16	13	16	18	21	17	14	17	20
– nie można znaleźć żadnej pracy	2	3	2	1	2	2	4	3	3	4	3	3	3	3
Trudno powiedzieć/ Odmowa odpowiedzi	10	11	10	8	11	9	9	10	9	11	9	11	11	8

Oceny sytuacji na lokalnym rynku pracy wyraźnie różnicuje wielkość miejscowości, w której mieszkają badani. W kwietniu najlepiej postrzegali ją mieszkańcy co najmniej półmilionowych metropolii, z których aż 29% uważało, że bez większych problemów można tam znaleźć odpowiednią pracę, a nikt nie twierdził, że nie można tam znaleźć żadnej pracy. Najgorzej sytuację w swoim miejscu zamieszkania lub jego okolicy ocenili natomiast mieszkańcy wsi i miast poniżej 20 000 – co dwudziesty z nich (po 5%) utrzymywał, że nie można tam znaleźć żadnej pracy, a odpowiednio 26% i 24% deklarowało, że trudno jest tam znaleźć jakąkolwiek pracę. Ponadto trudności ze znalezieniem pracy w okolicy miejsca zamieszkania ponadprzeciętnie często deklarowali bezrobotni (36%), renciści (36%) oraz robotnicy niewykwalifikowani (33%), a także osoby z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym (37%). Brak większych problemów ze znalezieniem odpowiedniej pracy na rynku lokalnym częściej niż inni zauważali natomiast rolnicy indywidualni i pomagający im członkowie rodzin (30%) oraz przedstawiciele kadry kierowniczej i specjaliści z wyższym wykształceniem (22%) – zob. tabelę aneksową 4.

Tak jak we wcześniejszych badaniach przekonanie, że w swojej miejscowości lub okolicy można znaleźć pracę, znacznie częściej wyrażali mężczyźni niż kobiety (75% wobec 65%). Różnice pomiędzy płciami widoczne są zwłaszcza w odsetkach przekonanych, że w miejscu zamieszkania lub okolicy bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę (20% wśród mężczyzn i 13% wśród kobiet). Kobiety natomiast częściej niż mężczyźni wskazywały, że w okolicy ich miejsca zamieszkania możliwości znalezienia pracy są znacząco ograniczone lub wręcz ich nie ma (27% wobec 19%).

Warto też dodać, iż – w porównaniu z poprzednim miesiącem³ – oceny sytuacji na lokalnych rynkach pracy najbardziej pogorszyły się wśród badanych w wieku 55–64 lata.

³ Por. przypis 2.

W kwietniu, w porównaniu z wcześniejszym pomiarem, odnotowaliśmy stabilizację nastrojów w zakładach pracy – praktycznie nie zmieniły się oceny i prognozy sytuacji w zakładach pracy oraz poczucie pewności utrzymania zatrudnienia i zagrożenia utratą pracy. Minimalnie natomiast pogorszyły się oceny sytuacji na lokalnych rynkach pracy i w efekcie były one najgorsze z notowanych w tym roku.

Opracowała

Barbara Badora